

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

E-mail: Info@xs.uz

2011 йил 26 январь, № 18 (5185)

Чоршанба

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ

Воқеалар,
янгиликлар,
хабарлар

Корхона қуввати ошди

НАМАНГАН. Чуст туманидаги “БТ — 2001” масъулият чекланган жамиятида лойиҳа қиймати 130 минг АҚШ долларлик модернизация ишлари амалга оширилиши натижасида ишлаб чиқариш ҳажми 27 фоизга ортди.

65 киши меҳнат қилаётган мазкур корхонада ўтган йили 60 турдаги 250,4 миллион сўмлик импорт ўрнини босувчи эшик ва дераза тутқичлари ҳамда мебель учун жиҳозлар тайёрланди.

Туманда эса 2010 йилда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари томонидан 12 миллиард сўмликка яқин саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди ҳамда 50 миллиард сўмдан зиёд сервис хизмати кўрсатилди.

Қ. НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қишлоқда кўркам мажмуа

ҚАШҚАДАРЁ. Қарши туманилик тадбиркор Ёрқин Хамроев ташаббуси билан Кожор қишлоғида қаровсиз бино мукаммал таъмирдан чиқарилиб, нуронийлар учун дам олиш мажмуасига айлантирилди.

Бунинг учун у ўз маблагни ҳисобидан 70 миллион сўм сарфлади.

Таъкидлаш керакки, ҳозир қишлоқнинг энг гавжум масканига айланган ушбу кўркам мажмуада қишлоқ аҳли маданий ҳордиқ чиқариши учун барча шарт-шароит яратилган.

А. МУҲАММАДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Фермерларга янги техникалар

БУХОРО. Вилоятдаги фермер хўжалиқларини қўллаб-қувватлаш мақсадида “Агробанк” томонидан умумий қиймати 1 миллион 335,7 минг АҚШ долларлик «Кейс-5088» русумли еттига дон ўриш комбайни олиб берилди.

Шунингдек, зовурларни таъмирлаш ва реконструкция қилишда қўл келадиган 297 минг АҚШ долларли қийматидаги экскаватор ва бульдозерлар ҳам харид қилинди. Бу эса вилоятда қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олишда кенг имконият яратди.

И. ИБРОҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Самарали лойиҳа

ХОРАЗМ. “Урганч-ёғ” очик акциядорлик жамиятида озиқ-овқат саноати ҳамда атирсовун тайёрлашда кенг қўлланиладиган саломас хом ашёси ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Мазкур лойиҳани амалга ошириш учун 6,7 миллиард сўм сарфланди. Натижада бу ерда йилига 10 минг тонна саломас хом ашёси тайёрлаш имконияти юзага келди.

Эътиборли жиҳати, корхона фаолияти кенгайтиши ҳисобига қўшимча 82 та иш ўрни яратилди.

О. РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯ

она-юртимизнинг экологик мувозанатини сақлайди
ва фаровонликка хизмат қилади

Ўзбекистон иқтисодиёти барқарор ўсиш суръатлари бўйича дунё давлатлари орасида етакчи ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Жаҳон молия институтлари томонидан эътироф этилганидек, мамлакатимизда глобал молиявий-иқтисодий инқирозга қарамасдан, барча соҳаларда жадал ривожланиш кузатилмоқда.

Қарор ва ижро

Яқунланган йилда республикамизда ялпи ички маҳсулот ўсиши 8,5 фоизни ташкил қилиб, 2000 йилдагига нисбатан қарийб 2 баробар, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса 1,7 баробар ошгани бунинг яққол тасдиғидир.

Поёнига етган 2010 йил, айниқса, Ўзбек автомобил-созлиги учун ютуқларга нисбатан бой бўлди. Гап шундаки, ўтган йили Асакадаги автомобиль заводида мутлоқ янги технологик платформа негизда “Spark” енгил автомобилни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Ўзбек автомобиллари ҳақида гап кетганда, қўлай, хавфсиз, ишончли ва теҳамкор сифатлари берилди. Чунки соҳага замонавий технологиялар жалб этилиб, модернизациялаш тадбирлари жадал олиб борилаётгани дунё стандартларига тўла жавоб берадиган машиналар ишлаб чиқариш имконини яратаётди.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда нафақат технологик кўрсаткичлари юқори, балки атроф-муҳитга таъсири кам бўлган машиналар ишлаб чиқаришга, мавжуд автомобилларни эса муқобил ёнлиги билан ишлайдиган замонавий технологиялар асосида қайта жиҳозлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бунда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 10 февралдаги “Автомобил-

ларни газ билан тўлдириш компрессор станциялари ва автомобилларга газ қўйиш станциялари шохобчаларини ривожлантириш ҳамда автотранспорт воситаларини суюлтирилган ва сикланган газга босқичма-босқич ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори муҳим омил бўлмоқда.

(Давоми 3-бетда).

МАМЛАКАТНИ ИСЛОҲ ЭТИШ ВА ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ ОРТГА ҚАЙТМАЙДИ

Мамлакатни демократик янгилаш ва модернизациялаш ишида муҳим босқич бўлган 2010 йил ўз низоҳасига етди. Бу йилда мамлакатда жамият ҳаётининг барча жабҳаларида амалга оширилган демократик ислохотларнинг қонунчилик асосларини шакллантириш борасидаги ишларнинг натижалари қандай?

Энг аввало, давлатимиз раҳбари Ислом Каримов томонидан “Баркамол авлод йили” деб эълон қилинган ўтган йилда вояга етмаганлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда уларнинг ҳар томонлама етук ривожланиши учун шароитлар яратишга қаратилган муҳим қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Болаларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтириш, меҳнатини муҳофаза қилиш, ота-оналарнинг масъулиятини ошириш борасида тизимли ва исчи чоралар кўрилди.

Хусусан, «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида»ги Қонун қабул қилиниб, 2010 йил сентябрь ойида кучга кирди. Қонун вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, улар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг ягона тизимини яратиш, тегишли органлар ва муассасаларнинг масъулиятини ошириш, болаларнинг гайриижтимоий ҳаракатларини барвақт аниқлаш ва уларнинг олдини олиш борасидаги чораларнинг самардорлигини яхшилашга қаратилган.

Яқин кунларга қадар профилактика билан боғлиқ масалаларни комплекс тарзда тартибга солуви ягона қонун ҳужжатининг йўқлиги

тегишли органларнинг бу борада муйовиқлашган ва самарали фаолиятини ўртлиқ таъминламаётгани эди. Эндиликда эса, Қонун вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини амалга оширувчи органлар ва муассасалар, уларнинг вазифалари ва ваколатларини аниқ белгиллаб берди.

Қонуннинг алоҳида боблари вояга етмаганларни ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш бўлими ва иктисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига жойлаштириш масалаларини очиб бермоқда. Бунда, ушбу чоралар эркинлик каби конституциявий ҳуқуқига дахл қилаётганлиги сабабли, қонунда бундай чораларни қўллаш вояга етмаганларнинг ҳуқуқларини кафолатлайдиган

суд тартибида амалга оширилиши белгиланган.

Мазкур ҳужжатнинг, шунингдек, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга киритилган, вояга етмаганларнинг жиноий муҳитга тортилишининг олдини олиш мақсадида кўнгилочар муассасалари раҳбарлари ва бошқа масъул шахсларнинг белгиланган нормаларга риоя қилиш бўйича жавобгарлигини кучайтириш ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга қаратилган қўшимчаларнинг аҳамияти давлатимиз раҳбари томонидан Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 18 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда таъкидлаб ўтилди.

Шунингдек, таъкидлаш жоизки, «Баркамол авлод йили» Дав-

лат дастури доирасида ҳамда юқорида айтиб ўтилган қонун нормаларини татбиқ этиш мақсадида қатор қонуности ҳужжатлари қабул қилинди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни тураржойлар билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, «Ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ҳақида»ги ва «Ички ишлар органларининг ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари тўғрисидаги Низомини тасдиқлаш ҳақида»ги қарорлари шулар жумласидандир.

Шу каби, «Ахборот-кутубхона фаолияти тўғрисида»ги ва «Алкоголь ва тамаки маҳсулотларини тарқатиш ва истеъмол қилиш чеклаш тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари ҳамда «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрири лойиҳаси ҳам баркамол, соғлом авлодни шакллантириш вазифасини ҳал қилишга йўналтирилган.

Мамлакатимиз раҳбарининг ташаббуси асосида фуқароларнинг, айниқса, болаларимизнинг

соғлиғини ҳимоя қилиш ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида ўтган йилнинг сентябрь ойида «Пиротехника бўюмлари муомаласи тартибига солиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди.

Таъкидлаш жоизки, охириги йилларда пиротехника воситалари, айниқса, майиш турдагиларининг айланмаси кескин ошди. Кўпчилик ҳолатларда бундай воситаларни Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, тайёрлаш, сақлаш, ташшиш, жўнатиш ва улардан фойдаланишда ўрнатилган тартиб қўпол равишда бузиб келинган.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан 2006 — 2010 йилларда республика ҳудудида ўтказилган ҳамкорликдаги рейдлар ва бошқа тадбирлар натижасида 4,2 минг нафардан ортиқ ҳуқуқбузардан олиб қўйилган пиротехника воситалари ўрнатилган савдо қилиш қоидалари ва нормаларига ҳамда ташвиш ва ёнғин хавфсизлиги қоидаларига зид равишда сақланганлиги аниқланди.

(Давоми 2-бетда).

СУД МУСТАҚИЛЛИГИ ВА ОДИЛ СУДЛОВНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ЎЗАРО ТОРТИШУВ ПРИНЦИПНИ КУЧАЙТИРИШ

Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимини демократлаштириш ва либераллаштириш бўйича амалга оширилаётган ислохотларнинг йўналишларидан бири суд ҳокимиятини, суднинг мустақиллигини изчилик билан мустаҳкамлаб боришдан, уни инсон ҳуқуқлари ва эркинлигини ишончли тарзда муҳофаза қилиши ва қўриқлаши керак бўлган чинакам мустақил давлат институтига айлантиришдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари ҳамда Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмиталари томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий судида “Суд мустақиллигини таъминлаш ва жиноят процессида ўзаро тортишув принципини кучайтириш масалалари” мавзусида ўтказилган давра суҳбатидида одил судловни амалга ошириш сифатини яхшилаш, суд ҳокимиятининг мустақилли-

риш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси мавзусидаги маърузасида суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишнинг аҳамияти ҳақида сўз юритиб, “Мамлакатимизни демократик янгилашнинг бугунги босқичидаги энг муҳим йўналишларидан бири, бу — қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқли ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ демократлаштириш ва либераллаштиришдан иборатдир. Бир сўз билан айтганда, юртимизда ҳуқуқий давлат асосларини янада тақомиллаштириш ва аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш биз учун ҳал қилувчи вазифа бўлиб қолмоқда”, деб таъкидлади.

(Давоми 2-бетда).

Дил сўзи

Президентимиз Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган йиғилишдаги маърузасида бошқа соҳалар қаторида қишлоқ хўжалигида қўлга киритилган муваффақиятларни ҳам алоҳида қайд этди.

ЕР – ҲАЗИНА

Эътибор ва эъзоз қилган
кишигагина у ўз
саховатини инъом этади.

Мустақиллик йилларида юртимизда, чиндан ҳам, аграр секторни, шу жумладан, фермерлик ҳаракатини ривожлантириш, ерларни оптималлаштириш борасида улкан ишлар амалга оширилди, унинг самараси бугунги ютуқларимизда яққол намён бўлмоқда. Хусусан, истиклолнинг дастлабки йилларида ташкил этилган бизнинг хўжалигимизда ернинг таркиби талабга жавоб бермас, бунинг устига, унинг асосий қисми тошлоқдан иборат эди. Натижада қалла ва пахтадан ҳаминқадар ҳосил олинди.

Соҳада ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш масаласи кун тартибига қўйилган, қарангки, манзара бутунлай ўзгарди. Айниқса, 2010 йилда ушбу мақсадга йўналтирилган лойиҳаларни рўёбга чиқариш учун республикамиз бўйича 150 миллиард сўмдан зиёд маблағ сарфлангани айни мўддао бўлди. Гап шундаки, ўтган даврда хўжалигимиз ҳудудидида 20 километрлик зовур қазилиб, лойқалардан тозалангани туфайли ер ости сувининг юзага чиқиши бартараф этилди. Пировағрида пахтадан 53,3 центнерга етказиб ҳосил олдик. Бу уч йил аввалгига нисбатан 14 центнер кўпдир. Ҳаллачиликда гектар ҳисобига 71 центнердан ошириб дон еттиштирдик. Яқунда 134 миллион сўм соф фойда ҳисоб рақамимизга тушадиган бўлди.

Жорий йилда ҳар қачонгидан кўп ҳосил хирмони яратишга аҳд қилганмиш. Бунинг учун имкониятларини етарли: замонавий ва серунум техника воситаларимиз мавжуд, 25 нафар ишчимиз эса ўз касбининг устасидир. Улар ер ҳазина эканлигини, аммо у бу хазина ўзини ўзини боққан кишигагина раво қўришни чукр тушуниб, шу асосда иш юритмоқдалар.

Авв ҲОСИЛОВ,
Каттақўрғон туманидаги «Ҳосил» фермер хўжалиғи раҳбари,
«Меҳнат шўхрати» ордени соҳиб.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қабул қилинган қонун билан Жиноят кодекси (250^и-моддаси) ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга (185^и-моддаси) пиротехника маҳсулотларининг ноқонуний айланмаси учун жавобгарлик киритилди. Эндиликда, пиротехника буюмларини қонунга ҳилоф равишда ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сақлаш, ўтказиш, фойдаланиш ва бошқа ҳаракатлар учун шахс суд томонидан ҳуқуқбузарлик ашёларини мусодара қилиб, энг кам иш ҳақининг беш бараваридан йигирма бараваригача миқдорда жаримага тортилиши мумкин. Агарда ҳуқуқбузарлик содир этганидан сўнг, тегишли жазо қўлланилганга қарамасдан, яна шундай ҳаракатларни содир этса, бундай шахс жиноий жавобгарликка тортилиши белгилаб қўйилди.

Шуни назарда тутиш лозимки, пиротехника воситалари билан қонунга ҳилоф равишда шугуullanётган фуқароларнинг ҳаракатларидан келиб чиқиб, уларни тўғридан-тўғри жиноий жавобгарликка тортиш ҳам мумкин.

Масалан, пиротехника воситаларидан ноқонуний фойдаланилиши ба-данга ўртача оғир ёки оғир шикаст етказилишига ёҳуд одам ўлишига сабаб бўлса, айбдор шахслар жиноий жавобгарликка тортилиб, беш йилдан саккиз йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши мумкин.

Бундан ташқари, қабул қилинган Қонунда пиротехника маҳсуотларини ишлаб чиқариш, ташиш, со-тиш, ишлатиш (ҳарбий мақсадларда фойдаланишдан ташқари) фаолияти билан шуғулланиш учун лицензия олиниши талаб этилиши белгилаб қўйилди.

Шубҳасиз, пиротехника айланмасини тартибга со-лишга қаратилган маъзур қонун ҳамда ҳукумат қаро-ри фуқароларнинг соғлими-ни ҳимоялашга, ушбу воси-талардан фойдаланган ҳолда маданий-томоша ва бошқа тадбирларни ўтқа-зишда хавфсизлик ҳорала-рини кучайтиришга ҳамда истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини муҳофазалашга хизмат қилади.

Таъкидлаш жоизки, ўтган йил икτισодиий ислохотларни янада чуқурлаштиришнинг муҳим босқичи бўлди. Давом этаётган ҳажон молиявий-иқтисодий инкирози ша-роитида-Ўзбекистон иқтисодиёти барқарор суръатлар билан ўсиб бораётгани тараққиётнинг миллий модели самарасини намоён қилди.

Ушбу йўналишда турли хил иқтисодий фаолият турларини, эркин тадбиркорлиқни ривожлантиришга йўналтирилган қатор қонун ҳужжат-лари қабул қилинди.

Хусусан, истеъмолчиларнинг ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўқуқларини ҳимоя қилиш, шўнингдек, бозорлар ва савдо комплексларининг фаолиятини тартибга солиш мақса-дида 15 сентябрда «Давлат солиқ хизмати органлари тизими янада модернизация қилиниши мўносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳўжатларида ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»-ғи Қонун қабул қилинди.

Қонунда «Давлат солиқ хизмати тўғрисида»-ғи Қонун билан мўстаҳкам-ланган давлат солиқ хизмати орган-ларининг вазифалари янги таҳрирда баён этилган. Уларга энди ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини тек-шириш масалалари бўйича назорат қилувчи органлар фаолияти мўвофиқ-лаштирилишини таъминлаш, ушбу ишни амалга оширишда бир-бирини тақдорлаш ва сўсиستهьмолликларга йўл қўймаслик; ҳўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятини рағбат-лантиришга, уларга зарур имтиёзлар ва преференциялар беришга доир қонун ҳўжатларини тақомиллашти-риш бўйича тақлифлар киритиш; бо-зорлар ва савдо комплексларининг молия-ҳўжалик фаолияти устидан на-зоратни амалга ошириш; пул маблағ-ларининг гайриқонўний айлиниши манбаларига барҳам бериш ва бош-қалар ҳам қиради.

Бундан ташқари, бу қонун билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексига қўшимча киритилиб, унга қўра, Ўзбекистон Респуб-ликаси Давлат солиқ қўмитасининг Бозорлар ва савдо комплекслари фаолиятини назорат қилиш бош бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлим-ларига бозорлар, савдо комплекслари ҳудудларида ва уларга туташ бўлган автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш жойларида аниқлан-ган молиявий-иқтисодий ва солиқ соҳаларидаги ҳуқуқбузарликларга доир ишлар бўйича суриштирув орга-ни мақоми берилган. Демак, улар мо-лиявий-иқтисодий ва солиқ соҳала-ридаги ҳуқуқбузарликлар юзасидан терговга қадар текширув ўтказиш, жиноят иши қўзғатиш ва суриштирув ўтказиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Шу мўносабат билан бозорлар, савдо комплекслари ҳудудларида ва уларга туташ бўлган автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш жойларида бир мартали йиғимлар, ижара ҳақи тўлиқ тулиши ва улар-нинг топширилиши ҳисобга олиниши-га, фискал хотирали назорат-касса машиналаридан, тўловларни пластик картончалар асосида қабул қилиш бўйича ҳисоб-китоб терминалларидан фойдаланилишига, шўнингдек, савдо ва хизмат кўрсатиш қоидаларига рияз этилишига оид қисқа муддатли текширувлар ўтказиш ҳўқуқи ушбу бош бошқарма ва унинг ҳудудий бўлимларининг мансабдор шахслари-га берилди.

Газетхоннинг эътиборини қарат-моқчи бўлган, Президент ташаббус-кори бўлган яна бир ҳўжат — бу юқори палатанинг охириги яғли маж-лисида маъқуланган ва 23 декабрда матбуотда эълон қилинган «Риэзтор-лик фаолияти тўғрисида»-ғи Қонундир. Ушбу Қонун расмий эълон қилинган қундан эътиборан опти ой ўтгач қучга қиради.

Риэзторлик фаолияти тушунчаси Ўзбекистон Республикаси қонўнчили-гида янгилик ҳисобланади. Ҳозирги вақтга қадар кўчмас мулк бозорида воситачилик (риэзторлик) фаолияти масалалари қонўний тартибга солин-маган эди. Бўнинг оқибатида, ҳар қандай юридик ва ҳисмоний шахс профессионал тайёргарликка эга бўлмасдан ва бирор-бир рўхсат (лицензия) олмасдан кўчмас мулкнинг олди-сотдиси ва ижарасида восита-чилик хизматлари кўрсатар эди. Риэзторларга нисбатан қонўний та-лабларнинг ҳамда давлат органлари томонидан уларнинг фаолияти усти-дан назоратнинг мавжуд эмаслиги, кўчмас мулк билан боғлиқ битимлар тузишида, айниқса, ҳўрифёна восита-чиликда катта таввақалчиликни келти-риб чиқарар, бу эса қўпична тур-раржой эгаларининг алданиб қоли-шига, фирибгарлик ва маъзур соҳа-даги бошқа ҳўйла-найрангларга олиб келарди.

Бундан ташқари, фуқаролар воси-тачилик фаолияти билан шуғуullanар экан, солиқ тўлашдан бўйин товланган ҳолда назорат қилинмайдиган фойда оларди.

Шу мўносабат билан қабул қилин-ган Қонун Ўзбекистонда қонўний риэзторлик фаолиятига асос солади, унинг ривожланишини, кўчмас мулк бозори иштирокчилари ва давлат манфаатлари ҳисобга олинишини таъминлайди, профессионал риэзтор-лик фаолияти билан шуғуullanиш учун қўлай шароит яратади.

Қонунга мўвофиқ, риэзторлик

Жумладан, газетхонлар Жиноят-процессуал кодексидаги судлар, прокурорлар, терговчилар ва суриш-тирув органларининг ҳорижий давлат-лар қонўнчилиги вазифаларига хизмат қилиб, инсонпарварлик, адолат таъминлайларининг намоеъни бўлиб, пушаймон бўлган шахсларни жавоб-гарликдан ёки жазодан озод бўли-шига ёҳуд жазонинг енгиллашувиға қафолат беради. Жиноят кодекси жиноят содир қилган шахсини қилим-ши белгиловчи ва бошқа ўзгартиш-лар ҳақида хабардор қилинган эди.

Эътиборингизни Жиноят-процессу-ал кодексига киритилган яна битта, яъни Асосий Қонунимизнинг 44-мод-дасида мўстаҳкамланган суд ҳўмояс-си ҳўқуқининг конституциявий қафо-латини таъминловчи жиғдийди янгиликка қаратмоқчиман. Бунда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ёки унинг ўринбоса-рининг жиноят содир қилган шахсни ҳорижий давлатга ўшлаб бериш тўғрисидаги қарори устидан шикоят қилиш тартиби ҳақида гап боради.

Маълумки, бир давлатда жиноят содир қилиб, бошқа мамлакатда одил судловдан яширинган шахсини ўшлаб бериш (экстрадиция қилиш) — бу халқаро ҳўқуқнинг шахсини содир қил-ган қилимиши учун жавобгарлиқнинг мўқаррарлиги таъминлини таъминлаш имкониятини берувчи институтдир.

Қонунда ўрнатилган тартибга мўвофиқ, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлган шахсини ўшлаб бериш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ёки

ДАВР

мақсадида фуқароларнинг ҳўқуқни муҳофиза қилувчи органлар билан ҳамкорлигини рағбатлантиришга қаратилган. Айни вақтда, у жиноят қонўнчилиги вазифаларига хизмат қилиб, инсонпарварлик, адолат таъминлайларининг намоеъни бўлиб, пушаймон бўлган шахсларни жавоб-гарликдан ёки жазодан озод бўли-шига ёҳуд жазонинг енгиллашувиға қафолат беради. Жиноят кодекси жиноят содир қилган шахсини қилим-шига амалда пушаймон бўлганида жавобгарликдан озод қилувчи жиноятлар ҳақидаги 7 та, шўнингдек, жазодан озод қилувчи 5 та моддани ўз ичига олади.

Хусусан, Жиноят кодекси 155-мод-дасининг 4-қисмига асосан, тер-роризмни тайёрлашда иштирок этган шахс, агар у ҳўқимияти органлариға ўз вақтида хабар бериш ёки бошқа усул билан оғир оқибатлар юзага ке-лишининг ҳамда террорчилар мақсад-лари амалга оширилишининг олдини олишга фаол қўмаклашган бўлса, жи-ноий жавобгарликдан озод этилади.

Ёки гиёвандлик воситаларни қонунга ҳилоф равишда сақлаган шахс ўз ихтиёри билан айбини бўйин-га олиш тўғрисида ҳўқимият орган-ларига арз қилса ва гиёвандлик воситаларини топишрса, суд томони-дан жазодан озод қилинади (Жиноят кодексининг 273-моддаси).

Бу каби нормалар Жиноят кодек-сининг давлатга ҳоинлик қилиш қилиш (157-моддаси), конституциявий тўзумга тажовуз қилиш (159-модда), жосуслик (160-модда), пора бериш

МАМЛАКАТНИ ИСЛОҲ ЭТИШ ВА ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ ОРТГА ҚАЙТМАЙДИ

ёки пора беришда воситачилик қилиш (211 ва 212-моддалар), тақилқанган ташкилотларда иштирок этиш (244^и-модда), қонунга ҳилоф равишда қўролга эғалик қилиш (248-модда), гиёвандлик воситалари ёки психотроп моддаларни ўтказиш мақсадини қўзламай қонунга ҳилоф равишда тайёрлаш, эғаллаш ва сақлаш (276-модда) учун жавобгарликни на-зарда тутувчи моддаларда мавжуд.

Шу билан бирга, яқинчага Жиноят ва Жиноят-процессуал кодексларида уларни қўллашнинг ҳўқуқий механиз-ми мавжуд бўлмаган. Шўнинг учун ҳам тегишли қонун ишлаб чиқилиб, 27 декабрда қабул қилинди.

Қонунда Жиноят кодексининг Мақсус қисмидаги тегишли моддалар-да назарда тутилган алоҳида жиноят-лар таркиби бўйича қилимишига амал-да пушаймон бўлган шахсларни жавобгарликдан ёки жазодан озод қилишининг аниқ тартиби белгиллаб берилди. Бундай ҳўлатларда айби-лик масаласи ҳал этилмасдан жиноят иши тугатилиши ҳамда айблов ҳўқми жазо тайинланмасдан чиқарилиши-нинг ҳўқуқий асослари мўстаҳкамлаб қўйилди.

Амалда пушаймон бўлиш институ-тини валюта қимматликларини қонун-га ҳилоф равишда олиш ёки ўтказиш учун жавобгарликни белгилловчи Жиноят кодексининг 177-моддасига тўлдирилаётган нормадан бир оз фарқлаш лозим.

Ҳўқуқ-тартибот органларининг иш амалиёти шўни кўрсатмоқдаки, валюта қимматликларининг ноқонўний муомаласи билан боғлиқ жиноятлар-нинг асосий қисми (85 фоизи) тергов билан ҳамкорлик қилиши билдирган ва валютанинг ноқонўний операция-сида иштирок этиш ташаббуси билан қиққан фуқароларнинг аризалари асосида фoш этилмоқда.

Ақсарият ҳўлатларда маъзур тоифа-даги жиноятларни фoш қилишда ариза берувчиларнинг иштирокни бу қилимлашнинг яширин ҳўлатда со-дир этилиши ва исботлашнинг қилинлиги билан изоҳлаш мумкин, чўнки валюта қимматликларини сақлашнинг ўзи жиноят ҳисобланмай-ди ва жавобгарлик фақат уларни қонунга ҳилоф равишда олганда ёки ўтказганда келиб қиқади.

Бирок Жиноят кодексининг 177-моддасида тайёргарлик қўрила-ётган ёки содир этилаётган, лекин таомланмаган жиноят ҳақида ўз ихтиёри билан арз қилган ва уни фoш этишга фаол ёрдам берган шахснинг жавобгарликдан озод этилиши билан боғлиқ норма мавжуд эмас эди. Бу ҳолат фуқароларни ҳўқуқ-тартибот органлари билан ҳамкорликка жалб қилишга ёрдам бермасди.

Шу мўносабат билан Олий Мажлиснинг Қонўнчилик палатасига Жиноят кодексининг 177-моддасини тўғртинчи қисм билан тўлдириш тўғрисида киритилган қонун лоийҳа-си қабул қилинди ҳамда унга мўвофиқ тайёргарлик қўрилаётган ёки содир этилаётган жиноят ҳақида ўз ихтиёри билан арз қилган ва уни фoш этишга фаол ёрдам берган шахс жавобгар-ликка тортилмаслиги белгиллаб қўйилди.

Қонўнчилиқнинг бошқа йўна-лишлари бўйича ҳам кенг қамров-ли ишлар амалга оширилди. Ху-сусан, олдинги мақолаларимизда ба-тафсил ёритиб берилган «Ўзбекистон Республикасининг давлат рамзлари ҳақидаги айрим қонун ҳўжатлариға ва Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги ҳўзғартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»-ғи Қонун ва бошқа бир қатор меъёрий ҳўжатлар қонўний қучга қирди.

Ўтган йилнинг декабрь ойда «Дафн этиш ва дафн иши тўғриси-да»-ғи Қонун ҳам матбуотда эълон қилиниб, дафн этиш ва дафн иши соҳасидаги мўносабатларни ҳўқуқий тартибга солишда мавжуд бўлган бўшлиқ тўлдирилди.

Унинг асосий вазифаси вафот этган шахсини ўлиמידан кейин жаса-

дига муносиб муносабатда бўлиш ҳақидаги хоҳиш-иродасини инобатга олган ҳолда дафн этиш, шўнингдек, дафн этиш ўрн нафақа ҳамда моддий ва бошқа ёҳуд кўрсатиш қафолат-ларини белгиллаш, экологик, санитария, шахарсозлик ва бошқа нормалар баҳарйилишини таъминлаш ва бошқалардир.

Табиати муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлимиға дафн этиш жойларининг сақланиши устидан экологик назорат ва санитария-эпидемиология назора-тини амалга ошириш, маҳаллий давлат ҳўқимияти органлари зимма-сига эса — дафн этиш жойларини лозим бўлган ҳўлатда сақлаш ва ободонлаштириш мажбурияти юклатилади.

Қонун дафн этиш жойларининг ўралган бўлиши, қўриқланиши, сув, электр, зарур бинолар ва ашё-анжом-лар, шўнингдек, қириб бориладиган йўл билан таъминланиши ҳақидаги талабни мўстаҳкамлайди. Шу билан бирга, дафн этиш жойларида мол ва бошқа ўй жониворларини боқиш, ме-вали қўчатлар экиш, қишлоқ ҳўжали-ғи экинларини ўстириш тақиялаб қўйилди.

Шу билан бирга, ҳозир қонунни амалга ошириш ва айрим қоидала-рини баҳарйишга қаратилган ҳўкумат тегишли қарори ишлаб чиқил-моқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан ратификация қилинган халқаро ҳўжатлар ичида 2005 йил 19 октябрда Парижда имзоланган Спортда допингга қарши кураш тўғрисидаги халқаро конвенцияни алоҳида таъкид-лаш лозим.

Конвенция ЮНЕСКОнинг спортдаги нозтик (ахлоққа зид) ҳулқ, хусусан, допингдан фойдаланиш мўносабати билан вавотирда бўлган ва ҳамжиғатликда зарур чора-ларни қўришни билдирган халқаро ҳамжамиятнинг қа-чирлиқларига жавоби бўлди. Унинг мақсади спортда допингдан фойдаланишнинг олдини олиш ва унга қарши курашга ёрдамлаштидир.

Ушбу мақсадларга эришиш учун иштирокчи-давлатлар Бу-тунжаҳон допингга қарши қо-

дексси таъминлайларига мос келадиган миллий ва халқаро миқсдаги тегиш-ли чораларни қўриш, спортда допинг-га қарши кураш борасидаги иштирок-чи-давлатлар ва етакчи ташкилотлар, хусусан, Бутунжаҳон допингга қарши кураш агентлиги орасидаги халқаро ҳамкорликка қўмаклашиш мажбурят-ларини олганлар.

Шўнингдек, конвенция иштирокчи-давлатларга ЮНЕСКО томонидан бошқариладиган Спортда допингга барҳам бериш жамғармаси ёрдами-да допингга қарши таълимни ривож-лантириш ва допингнинг олдини олиш соҳасидаги дастурларни ишлаб чиқишда қўмаклашиш механизмини таъминлайди.

Конвенциянинг ратификация қилиниши Ўзбекистон Республикаси-нинг халқаро ҳўқуқ нормаларига содиқлигини тасдиқлаб, давлатимиз обрўсининг халқаро спорт майдони-да янада мўстаҳкамланишиға хизмат қилади.

Шўндай қилиб, биз мамлакатимиз-нинг қонўнчилик базасига сўнгги йил-да киритилган ўзгаришларни қисқа бўлса ҳам шаррлашга ҳаракат қилдик.

Бирок бу ўзгаришлар биз бирга-ликда амалга оширишимиз лозим бўлган кенг қамровли ишларнинг бир қисми, ҳолос.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Қаримов Мамла-катимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концеп-циясини баён этиб, келажакда давлат ҳўқимияти ва бошқарувини янада демократлаштириш, суд-ҳўқуқ тизими, аҳборот соҳасини ислоҳ этиш, сайлов қонўнчилиги, фуқаро-лик жамияти институтларини ривож-лантириш, иқтисодиётни либераллаш-тиришининг энг муҳим йўналишлари-ни белгиллаб берди.

Концепция доирасида Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартишлар киритиш, 19 та янги қонун, шу жумладан, «Тезкор-қиди-рув фаолияти тўғрисида»-ғи, «Ўзе-бикстон Республикасида жамоатчилик назорати тўғрисида»-ғи, «Давлат ҳўқимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очилиғи тўғрисида»-ғи, «Экологик назорат тўғрисида»-ғи, «Хўсусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳўқуқларининг қафолат-лари тўғрисида»-ғи ва бошқа қонун-ларни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш қўзда тутилмоқда.

Бундан ташқари, қатор амалдаги қонун ҳўжатларини тақомиллашти-риш ва уларнинг янги таҳририни қабул қилиш назарда тутилмоқда, «Норматив-ҳўқуқий ҳўжатлар тўри-сида»-ғи Қонун ва Ўзбекистон Респу-бликасининг Маъмурий жавобгарлик

Ушбу ҳўжатларнинг барчаси фақатгина бир мақсадга йўналтирил-ган — инсонга, унинг ривожланишиға ва равнақига хизмат қилишдир. Бугунги қунда Ўзбекистонда амал-га оширилаётган, давлат ва жамият қурилиши тизимини, жамият ҳаёти-нинг барча соҳаларини демократлаш-тириш ва либераллаштиришга йўнал-тирилган ислохотлар ҳеч қанда ортга қайтмайдиган, қатъий ва изчил туз ол-ганлигини ишонч билан айтиш мумкин. Бўни аҳолининг сийёсий ва фуқаролик фаоллиғи ошаётганлиги, фуқароларнинг мамлакатда рўй бераётган барча воқеа-ҳодисаларга дахлдорлик тўғйўси, мамлакатда рўй бераётгани мисолида яққол қўриши-миз мумкин. Биз қадам-бақадам қўзлган мақсадиимизға — инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шани, қад-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳўқуқлари олиий қадрият ҳисобланган инсонпар-вар демократик ҳўқуқий давлат сари борамиз.

Рашитжон ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Бош прокурори.

Халқ сўзи

ЭКОЛОГИК ТАЪЛИМ ВА АҲОЛИНИНГ ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ МУҲОКАМАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

гуманитар фанлар мажмуи ор-қали давом эттирилди. Мам-лакатнинг барча олий ўқув юрт-ларида ва уларнинг 10 та фи-лиалида Давлат таълим стан-дартларига мўвофиқ экология ҳамда атроф-муҳитни муҳофа-за қилишнинг турли йўналиш-лари бўйича мутахассислар тай-ёрланмоқда, ўқув жараёнига «Экология» фани киритилган.

Ўзбекистон Республикаси Табиати муҳофаза қилиш дав-лат қўмитасининг органлари, вазирликлар ва идоралар, таъ-лим муассасалари, қорхоналар ва ташкилотлар, нодавлат но-тижорат ташкилотлари ва бош-қаларнинг биргаликдаги саяё-ҳаракатлари билан кенг аҳоли қатламлари ўртасида экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурс-лардан оқилона фойдаланиш масалаларини тарғиб қилиш бўйича мақсади иш олиб бо-рилмоқда. Бу жараёнда омма-вий аҳборот воситаларининг имкониятларидан кенг фойда-ланилмоқда, табиати муҳофа-за қилиш бўйича турли ақция-лар, танловлар, кўргазмалар, конференциялар, семинарлар ва бошқа тадбирлар ўтказила-ётир. Сўнгги беш йил давоми-да Ўзбекистон Республикаси Табиати муҳофаза қилиш дав-лат қўмитасининг органлари томонидан 6 мингдан ортиқ ра-диозиштитириш ва телекўрса-тувлар бериб борилган. Рес-публика газеталари саҳифала-рида экология мавзўига оид мақолалар мўнтазам равишда эълон қилинмоқда. Шу даврда Ўзбекистон Республикаси Та-биати муҳофаза қилиш дав-лат қўмитаси ҳузуридаги «Чи-нор» экологик нашриёт ком-панияси томонидан илмий-омма-боп ва аҳборот-маълумот ада-биётлари, шу жумладан, 26 та китоб, 19 та рисола, 7 та бук-лама, 35 та плакат, «Экология хабарномаси — Экологический вестник» журналининг 60 та сони нашр этилди.

Ўзбекистон Республикаси Табиати муҳофаза қилиш дав-лат қўмитаси томонидан маҳал-лий ва ҳорижий шериклар, Ўзбекистон Экологик ҳаракати, Экофорум, «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, «Маҳалла» жамғармаси, «Экоматкаб» но-давлат нотижорат ташкилоти ва бошқа жамоат ташкилотлари билан биргаликда ҳар йили бу-тунжаҳон экологик саналариға бағишланган байрам ақцияла-ри, Ўзбекистонда экологик ҳўр-ла-налистика миллий танлови ўтказилмоқда. «Ўзбекистон Республикасида атроф-муҳит-нинг ҳўлати ва табиий ресурс-лардан фойдаланиш тўғрисида-

баты қатнашчилари қайд этган-лардек, Ўзбекистон Респуб-ликаси Президент Ислам Қаримов Мамлакатимизда де-мократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Кон-цепциясида суд-ҳўқуқ тизимини янада демократлаштириш за-рурилигини таъкидлади ва бу со-ҳада турган вазифаларни сама-рай ҳал қилиш мақсадида дав-латимиз раҳбари томонидан ташкилий-ҳўқуқий чора-тадбир-лар комплексини рўёбга чиқа-риш тақлиф қилинди. Булар ора-сида Ўзбекистон Республикаси-нинг Жиноят-процессуал кодек-сига айрим ўзгариш ва қўшим-чалар киритишга муҳим ўрин бе-рилди. Хусусан, Ўзбекистон Рес-публикаси ЖПКнинг 439-модда-сиға ўзгартишлар киритиш тақ-лиф қилинмоқда. Бу ўзгариш-ларга мўвофиқ, биринчи инстан-ция судлари иш юзасидан айб-лов ҳўқўссизини ўқиб эшиттириш вазифаси фақат прокурор зим-масига юклатилмоқдаки, бу суд-нинг мустақиллиги, объективли-ғи, ҳолислигини таъминлашға, жиноят процессида ўзаро тор-тишув принципини қучайтириш-ға ёрдам беради.

СУД МУСТАҚИЛЛИГИ ВА ОДИЛ СУДЛОВНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ЎЗАРО ТОРТИШУВ ПРИНЦИПНИ ҚУЧАЙТИРИШ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Давлатимиз раҳбарининг та-шаббуси билан мустақиллик йилларида суд ҳўқимиятини из-чиллик билан мўстаҳкамлаб бо-ришга, суднинг мустақиллигини таъминлашға йўналтирилган ташкилий-ҳўқуқий чора-тадбир-лар комплекси рўёбга қичрил-ди. Хусусан, судларни ихтисос-лаштириш амалга оширилди, «Судлар тўғрисида»-ғи Ўзбекис-тон Республикаси Қонўни янги таҳрирда қабул қилинди, жино-ят-процессуал, фуқаролик-про-цессуал қонун ҳўжатларига ўзгариш ва қўшимчалар кирити-лиди. Ҳўқимиятлар бўлимини конституциявий принципини из-чил рўёбга қичарил мақсадида суд тизими ижро этувчи ҳўки-мий органларни назорати ва тақсирдан чиқаришда 2008 йил 1 январдан бошлаб, ўлим жазо-сининг бекор қилинганлиғи ва қамоққа олиш учун санқция бе-риш ҳўқуқи судларга ўтказилган-лиғи суд-ҳўқуқ тизимини ислох қилишда туз бўрилиш бўлди. Кассация инстанцияси ислох қилинганлиғи ва ишларни апел-ляция тартибида қайта қўриш жорий этилганлиғи биринчи ин-станция судлари томонидан йўл қўйилган ҳоталарни ўз вақтида тузатишнинг муҳим қафолати бўлди. Одил судлов тизимини янги сифат босқичига қутариш мақсадида Ўзбекистон Респуб-ликаси Президентининг 2008 йил 23 июндаги қарори билан Олий суд ҳузурида янги инсти-тут — Суд қонўнчилигини демо-кратлаштириш ва либераллаш-тириш ҳамда суд тизими муста-қиллигини таъминлаш бўйича тадқиқот мақоми ташкил этил-ди. Давра сўхбатига қайд этил-ганидек, Ўзбекистонда прокурор ва адвокатнинг тенглигини таъ-минлашға, судда жиноят ишини қўришнинг ҳамма босқичларида уларнинг ўзаро тортишувини, одил судловни амалга ошириш сифатини яхшилашға қаратилган чора-тадбирлар изчиллик билан рўёбга қичарилмоқда. Адвокату-ра институти тақомиллаштири-лиши мўносабати билан Ўзе-бикстон Республикасининг айрим

Kashif

**Ўзимизнинг юртда —
ўз маҳсулотимиз**

**ҚУРУҚ ҚУРНАНШ
АРАЛАШМАЛАРИ**

ГИПСОКАРТОН

(+99890) 970-50-00, (8-371) 227-48-63

MAHSULOT CERTIFIKATLANGAN

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва республика Давлат санитария-эпидемиология нazorати маркази жамоаси марказ бош врач Бахтиёр Умирзоқовга волидаи муҳтарамаси

Мелихон УМИРЗОҚОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси “Физика-Кўёш” ИИЧБ жамоаси бош директор ўринбосари, физика-математика фанлари доктори, профессор Илҳом Атабаевга волидаи муҳтарамаси

Тўхтажон ая АТАБАЕВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

“O‘zbekiston” телерадиоканали жамоаси девонхона сектори бошлиғи Шоҳида Носировага падари бузруквори

БОЛТАБОЙ отанинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирди.

